

ಋತುಪರ್ಣ ಬಂದುದನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜ ಹರ್ಷಗೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಸಚಿವರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಅವರು ರಾಜ ಋತುಪರ್ಣನನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಭೀಮನ್ಯಪನು ಹರ್ಷದಿಂದ ಬರಮಾಡಿ ಕೊಂಡನು. ಜನ ಜಂಗುಳಿಯನ್ನು ಚದುರಿಸಿ ಅನಂತರ ಅತಿಥಿಗಳು ಉಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಬೇರೆ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದನು. ಉಚಿತವಾದ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಅಯೋಧ್ಯಾಪತಿಯನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು.

ಎನಗಿಂದು ಶೋಕಜ್ವಾಲೆ ಪರಿಹಾರವಾಯ್ತು ಮಂಗಳ ದೇಳಿಗೆಯು ಪಸರಿಸಿತು

ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಮಯಂತಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರ್ಷಗೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಆಪ್ತ ಗೆಳತಿಯೊಡನೆ,

‘ಬಾಲೆ ಕೇಳು. ಮಹಾಶಿವನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತನಗಿಂದು ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸಿದೆ. ಇಂದಿಗೆ ನನ್ನ ಶೋಕ ಜ್ವಾಲೆ ಪರಿಹಾರವಾಯ್ತು. ಮಂಗಳದ ಏಳಿಗೆಯುಂಟಾಯಿತು. ಎಲ್ಲವೂ ಶುಭವಾಗುತ್ತಿದೆ’ ಎಂದು ತನ್ನ ಮನದ ಒಳಭಾವವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿದಳು.

ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂಡ ನಾಚಿಕೆಗಿನ್ನು ಹದನೇನು

ಋತುಪರ್ಣನ ಮನಸ್ಸು ದಣಿದು ವಿಷಾದಕ್ಕೊಳಗಾಯಿತು. ‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತಿನ ಜಾಣ್ಮೆಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರ್ಖನಾದೆನಲ್ಲ! ಕರೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬಂದು ಎಂಥ ನಾಚಿಕೆಗೀಡಾದೆ! ಇದಂಥ ಪಾಡಾಯಿತು!’ ಎಂದು ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ ಅಯೋಧ್ಯಾಪತಿ ಮನದಲ್ಲಿ ನೊಂದು ಚಿಂತೆಗೀಡಾದನು.

ಬಾಹುಕನ ಕಣ್ಣು ಕದಿರಿನಲ್ಲಿ ನಳನ್ಯಪನ ತೇಜ ಕಂಡ ದಮಯಂತಿ

ವಿದರ್ಭ ಭೂಪಾಲನು ಓಲಗವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದನು. ಮಂತ್ರಿ, ಭದ್ರು ಬಾಂಧವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆಸಿದನು. ಆ ಸಭೆಗೆ ಋತುಪರ್ಣನು ಬಾಹುಕನೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ರತ್ನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನವು ತರುಣಿಯರ ಸಂಗೀತ ನೃತ್ಯ ಮೇಳದಿಂದ ರಂಜಿಸಿತು.

ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಾರಿಯರ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ದಮಯಂತಿಯು ಕುಬ್ಜಾವತಾರದ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿದಳು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇವನು ಯಾರು? ಇವನಲ್ಲಿ ನಳನ್ಯಪನನ್ನು ಹೋಲುವ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿಲ್ಲ. ರೂಪು ವಿಕಾರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ಸಾರಥಿಯ ಮುಖದ ಕಾಂತಿಯನ್ನು, ಕಳೆಗುದಿದ ದೇಹವನ್ನು, ಉದುರಿದ ಕೂದಲುಗಳ ಹರಕು ಗಡ್ಡವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನೋಡಿ ಪರಿಣೀತಿಸಿದಳು. ನಳನ ಲಕ್ಷಣದ ಒಂದು ಎಳೆಯೂ ಗೋಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳು ನಳನ್ಯಪತಿಯು— ನನ್ನನ್ನು ಪರಿಣೀತಿಸಲು ಈ ರೂಪು ತಾಳಿರುವನೇ? ಶಿವ ಶಿವಾ! ಆ ಹರಿಯೇ ಇದರ ಮರ್ಮ ಬಲ್ಲ! ಎಂದು ಉಕ್ಕಿ ಬಂದ ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಳು.

ಓಲಗವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಅಂತಃಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದ ದಮಯಂತಿಯು ನಳನ ಸುಳುಹು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದಳು. ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಪಾಕಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಬಾಹುಕನ ಪಾಕ ಪರಿಣತ ಕೈ ಚಳಕವನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಬಂದರು. ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೀಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು:

ಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಳಗಿನ್ನಿಲ್ಲ ರಚಿಸುವ ಪಾಕದಲಿ

‘ತಾಯೆ, ಬಾಹುಕನ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವಿಕೆಯ, ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಾಧನಗಳ ಒಳಕೆಯ ಕೌಶಲವನ್ನು ನಾವು ಏನೆಂದು ವರ್ಣಿಸುವುದು? ಅವನ ರೀತಿಯ ಶಾಕ ಪಾಕ ಪರಿಣತರು ಈ ಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ! ಅದೊಂದು ಗಾರುಡಿ! ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಾಗದು! ನಾಜೂಕಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಎಲ್ಲ ರಸಾಯನವು (ಸಿಹಿ, ಖಾರ ಮೊದಲಾದ ಆರು ರಸಗಳ ಮಿಶ್ರಣ) ಪರಿಪಕ್ವವಾಗಿದೆ! ಅದನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ!’

ದಾದಿಯರು ಬಾಹುಕನ ಗುಣಗಳೊಂದೊಂದನ್ನೂ ಪರಿಣೀತಿಸಿ ನೋಡಿ ಆ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಮಯಂತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಆಗ ಅವಳು— ನಳನ ಗುಣಗಳು ಬಾಹುಕನಲ್ಲಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏನೋ ರಹಸ್ಯ ಅಡಗಿದೆ. ಇದರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು.

ವಿನೋದದಿಂದ ಸದಾ ನಲಿದಾಡುವ ತನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆದಳು. ಅವರಿಗೆ ನೀರೆರೆದು, ಚಿನ್ನದ ಜರಿಯ ಉತ್ತಮ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉಡಿಸಿ, ಆಭರಣಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದಳು. ಆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಾಣಸಿಗನ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ಬಿಡಲು ದಾಸಿಯರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಆ ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಳನ್ಯಪನು ಹರುಷಗೊಂಡನು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೊಡೆಯೊಳಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದ್ದಾಡಿದನು. ಅವುಗಳ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಮೂಸಿ ನೋಡುತ್ತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ನಲಿದಾಡಿದನು.

ಬಾಹುಕ ಆನಂದ ದುಃಖಗಳ ಸಮ್ಮಿಳನದ ಕಣ್ಣೀರ ಧಾರೆಯಲ್ಲಿ ತದೇಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಪರಸ್ಪರ ನೋಡಿ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದಿರುವುದನ್ನು— ದಮಯಂತಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಜಾಲಂಧ್ರ (ಕಿಟಕಿ)ದಿಂದ ನೋಡಿ ಪುಳಕಿತಳಾದಳು. ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಬಾಹುಕನ ಕಣ್ಣು ಕದಿರಿನಲ್ಲಿ ನಳನ್ಯಪನ ತೇಜ ಕಂಡಳು! ಈತನೇ ನಳನ್ಯಪನೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಅತಿಶಯ ಪ್ರೇಮಾನಂದದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಅರಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದಳು.

ಇವನ ನಿಜಾಯತವ ತಾಬಲ್ಲೆ ಕರೆಸೆಂದಳು ಸರೋಜ ಮುಖಿ

‘ತಾಯೆ, ಈತನೇ ನಿಷಧರಾಜ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈತ ಸೂತ ಅಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಯುಕ್ತಿಯಿಂದ ಕುರುಚಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜರಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ನಳನ್ಯಪನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಹಿರಿಮೆ, ಮಹಿಮೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಈತನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆಸು.’

ಮಗಳ ಮಾತಿನಂತೆ ತಾಯಿಯು ಭೀಮನ್ಯಪನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಬಾಹುಕನನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು. ಕರೆಗೆ ಮನ್ನಿಸಿ ಬಂದ ನಳನು ರಾಜ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತನು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಸಿದ ಸೀರೆಯುಟ್ಟು, ಚೊಕ್ಕಟತನವಿಲ್ಲದ ಚೆಲುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ದಮಯಂತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಲಚ್ಚೆಗೊಂಡು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿದನು! ಆಗ ಆ ಸತಿಯು,

‘ಚಂದ್ರವಂಶದ ತಿಲಕಪ್ರಾಯರೇ, ನೀವು ಪೃಥ್ವೀ ವಲ್ಲಭರು, ಪುಣ್ಯೋದಯರು, ಸದಾ ಲೇಸನ್ನು ಆಡುವವರು, ವಿಮಲಗುಣ ಚಾರಿತ್ರರು, ಸತ್ಯಶೀಲರು. ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪುಷ್ಪರ ಕೋಪಗೊಂಡನೇ? ಅವನನ್ನು ಎದುರಿಸಲಾಗದ ವಿಕ್ರಮರಾದಿರೇ? ಅದನ್ನು ಬಿಡಿ. ಅಮಿತ ಭುಜಬಲರಾದ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅವನು ಕತ್ತಿತ್ತಿದನು. ಆ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ದೃಷ್ಟಿನೆಟ್ಟ ಅವಳು— ಸೌಮ್ಯವೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತೆ ಹತ್ತಿರ ಸಾಗಿ,

‘ಸಾರ್ವಭೌಮರಾದ ತಮಗೆ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ ಕರ್ಮಫಲದಿಂದ ಋತುಪರ್ಣನಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಮಾಡುವಂತಾಯಿತು. ಪುಣ್ಯಕ್ಷಯದ ಫಲ ಇದಾಗಿರುವಾಗ ಚಿಂತಿಸಿ ಫಲವೇನು? ಗುಣ ಸಂಪನ್ನನೇ ಸತಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನ ಪಾದಕ್ಕೆ ಎರಗಿದಳು. ನಳನು ಪತ್ತಿಯ ತಲೆಯತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತ ಕಣ್ಣೀರು ಒರೆಸುತ್ತ,

‘ಮಾನಿನಿಯೇ, ಬರಿದೆ ಚಿಂತಿಸುವೆ ಏಕೆ? ಮನೋವೃಥೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ನೀನು ಈ ಲೋಕದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆಲ್ಲ ಗುರುವಾದವಳೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯದೇ? ಹಾಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಯಸಬೇಡ ಹೋಗು. ನಾನು ವಿನಯಹೀನ. ತಪ್ಪಿ ನಡೆದ ನಿರ್ದಯ. ಒಬ್ಬಳನ್ನೇ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ದುರಾತ್ಮ,

‘ಎಲೆ ಹುಚ್ಚಿ, ನನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯುವರೇ? ನಿನಗೆ ಇಂದು ನಡೆಯುವ ಸ್ವಯಂವರದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದವನನ್ನು ವರಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ರದ್ದು

ರದ್ದಾಗುವುದು ನೋಟುಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ನಮ್ಮ ಶರೀರವೂ!

★ ಸಿ.ಪಿ.ಕೆ.

ಈಚ್ಚರ